

Sjenovit ljuven gaj

Vučković, Eva

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:959842>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti
Sveučilište u Zagrebu

ZAVRŠNI RAD
SJENOVIT LJUVEN GAJ

Studentica: Eva Vučković

Kolegij: Grafika 3,

4. godina preddiplomski sveučilišni studij Grafika

Mentorica: red.prof.art Mirjana Vodopija

15. lipnja 2018.

SAŽETAK

1. Povijest odijevanja

3

2. Tehnološka revolucija

6

3. Moda danas

7

4. *Sjenovit ljuven gaj*

8

5. Fotografije rada

10

6. Zaključak

25

POVIJEST ODIJEVANJA

Odjeća datira od početka povijesti ljudskog roda i njen razvitak zasniva se na različitosti ljudskih potreba u različitim okolnostima. Prvi čovjek bio je lovac, nomad. Omatanjem tijela lišćem, kožom, a kasnije tekstilom, čovjek je štitio svoje tijelo od hladnoće. U prvo vrijeme tijelo je ogrtao raznim nađenim materijalima. Korom savitljivih biljaka, lijanama, kožom životinja, vlaknima stabljika i vunenih prerada ogrtao bi dijelove tijela. S vremenom, kamenim iglama i upredenim nitima počinje spajati dijelove materijala u odjevni predmet koji još uvijek nije krojen već samo spojen od više dijelova čime se omogućuje veća pokrivenost tijela i pokretljivost. Kada je čovjek napustio nomadski način života i naselio se na jednom mjestu, pripitomio je životinje te počeo uzagajati biljke u svrhu izrade vlakana potrebne za razne tehnike tkanja. Za tkanje je koristio vlasi trave, lan, konoplju, runu i dlaku životinja, niti čahure dudovog svilca, kaktusove i agavine niti i drugo. Iz tog vremena datira i prvi okomiti tkalački stan najjenostavnijeg oblika. Također, počinje šivati odjevne predmete od istkanih ravnih komada tkanja međusobno ih spajajući u odjevni predmet. Počeo je s mineralnim, životinjskim i biljnim bojilima bojiti satkane tvorevine. Time, uz funkciju zaštite od sunca i hladnoće, odjevnim predmetima dodaje i estetski element. Ovisno o tome gdje živi i kakvi su mu materijali dostupni, koristi razne materijale za ukrašavanje poput školjaka i slično.

Odjevni predmeti tog doba (pa sve do 19. stoljeća) nastaju u skladu s prirodom iz koje čovjek uzima materijale i sirovine. Izrada i karakteristike odjeće razlikuju se ovisno o klimatskim prilikama u geografskom području obitavališta. U željeznom dobu otkrivene su različite kovine od kojih su se počeli proizvoditi noževi za rezanje, igle i kopče što je omogućilo krojenje, šivanje i prilagođavanje odjeće tijelu. Tada nastaju različiti modeli odjevnih predmeta koji imaju jednako zastupljenu i estetsku i zaštitnu funkciju. Odjeća se ukrašava različitim privjescima, kopčama, fibulama, ovjesima, metalnim pločicama, školjkama. Od tada do danas, kroz različita povijesna razdoblja, moda se prilagođavala različitim estetskim i umjetničkim trendovima i pravcima. U vrijeme renesanse, krajem 14. stoljeća, radi razvoja trgovačkih puteva prema bliskom istoku, Indiji i Kini, gdje je proizvodnja tkanine bila razvijenija, odjeća u Europi postaje vrlo raskošna. U tom razdoblju u Europu se donose vrlo skupocjeni materijali poput baršuna, svile, bisera i tkanja s pozlaćenim i posrebrenim nitima. Sve do 19. stoljeća tkalo se ručno. Tada je otkriven Jacquard tkalački stroj kojim su se mogli istkati vrlo bogati i raskošni uzorci. Krajem 19. stoljeća otkrivaju se i anilinske boje, prve sintetičke boje kojima su se počele bojati tkanine. Ipak, one su bile manje postojane od prirodnih boja. S razvojem tehnologije i prirodnih znanosti poput kemije i fizike, kroz istraživanja na području materijala, 50-ih godina 19. stoljeća nastaju prve sintetske tkanine.

Nastale su u laboratorijskim uvjetima s namjerom poboljšanja svojstava tkanina poput čvrstoće, nepropusnosti, otpornosti na

vatru, otpornosti na vodu i drugih, u skladu s potrebama novih profesija.

TEHNOLOŠKA REVOLUCIJA

Sedamdesetih godina 20. stoljeća pojavljuju se sintetske tkanine koje imaju značajne prednosti pred prirodnim tkaninama: trajnije su, elastične, brzo se suše, ne gube kvalitetu ni boju kod pranja i u većini slučajeva ih ne treba glačati.

I ovdje se razvoj materijala za izradu odjeće prilagođavao ljudskim potrebama. Sintetskim postupcima unaprijeđivala su se ciljana svojstva materijala. Govoreći o sintetskim tkaninama, na vrlo važnom mjestu nalazi se najlon.

Najlon se pojavio početkom 20. stoljeća kao prvi u potpunosti sintetski materijal. To je termoplastički svilenkasti materijal koji se može rastopiti u vlakna, filmove ili bilo koje druge oblike. Između ostalih primjena, od tada do danas koristio se za izradu ženskih najlonskih čarapa tzv. "najlonki". Tijekom Drugog svjetskog rata sva proizvodnja najlona preusmjerena je u vojne potrebe, za izradu padobranskih konopa iz razloga što to su najlonska vlakna nakon uplitanja čvršća i od čelične žice. Upotreba najlona i drugih plastičnih masa u ratne svrhe uvelike je pospješila količinu proizvodnje i znatno povećala tržište za proizvodnju novih materijala.

MODA DANAS

Može li moda biti sagledana kao nosiva ili čak nenosiva umjetnost? Naravno da može, budući da za ideju ne postoje limitirani mediji izraza. Postoji medij koji bi je najbolje prikazao, a postoji i onaj koji bi određenu temu doveo do njenih krajnjih mogućnosti. Mene zanima kako umjetnina utječe na nas kada postane fizički dio nas i kakav je naš senzualni odnos s materijalima. Uloge odjevnih predmeta su mnogobrojne: od praktičnih pa sve do ritualnih. Posebice zbog činjenice što oni u trenutku nošenja postaju dio nas. Odjeća je prilagođena tijelu pojedinca, krojena individualno, te mijenja forme prilagođavajući se mijenama ljudskog tijela. U ovom radu koristim najlon, vrlo popularan materijal, no ne popularan u svrhu izrade odjeće, već kao jeftina tehnička zaštita radi svojih svojstava: lakoće, savitljivosti, prozirnosti, žilavosti i podložnosti manipulaciji.

SJENOVIT LJUVEN GAJ

Kostimi koje kreiram od najlona nisu neuobičajeni s obzirom da su se prve tkanine od najlonskih vlakana koristile za izradu haljina, bluza, rublja, čipki i sličnih odjevnih predmeta. Pri samom procesu njihove izrade, odnosno krojenju, radim u skladu s pravilima krojenja uobičajene odjeće. Uočavam delikatnost najlona i njegovu sličnost sa svilom, usporednim prirodnim materijalom. Oba materijala vrlo su delikatna, takna i mekana, žilava te vrlo osjetljiva i zahtjevaju preciznost i nježnost pri krojenju. U ovom radu, odjeću izrađujem od materijala iz svoje okoline, jednako kao što je to činio čovjek kroz različita povijesna razdoblja, prebiraćući i sakupljajući vlakna i dostupne materijale unutar svojeg okvira kretanja. Odjeća je odraz klime, društvenih odnosa, stupnja civilizacije, ekonomskih uvjeta i kulturnog nivoa naroda. Odjeća je kreirana i modelirana u odnosu na opće karakteristike određenog vremena. Ono što je nekada smatrano lijepim i privlačnim, danas može biti smiješno i suvišno, a možda će isto tako ono što je danas kreirano u nekom budućem vremenu biti smatrano apsurdnim. Izrađujem kostime od najlona i plastike i tim odjevnim predmetima samo naizgled dajem funkcionalnost, jer odjeća koju stvaram nije nosiva. Time ukazujem na otvorenost modnog izričaja, odnosno da funkcionalnost u modi nije nužna. Ona može biti sagledana kao umjetnost, sama sebi svrhom.

Ovi objekti trebaju biti promatrani sami po sebi, poput skulptura. Uz umjetničko djelo vežemo se poistovjećivanjem. U ovom slučaju vođeni smo mišlju i osjećajem kako je to biti u izravnom doticaju s ovim kostimima. Naznakama ljudskog tijela dobivamo lažnu percepciju njihove uporabnosti. Kostime postavljam u scenski oblikovan ambijent od istog materijala, jer time ukazujem na kontekst vremena njenog nastanka, odnosno prikazujem artificijelnost okoline iz koje je proizašla. Ovaj rad može biti i moda i skulptura, filmska ili kazališna scenografija, scenski postav za teatar, ili pak stajati kao samostalna umjetnička instalacija.

POGLED NA POSTAV
NA ZAVRŠNOJ IZLOŽBI

SJNOVIT LJUVEN GAJ
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.

*DETALJ KOSTIMA I
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

*DETALJ KOSTIMA II
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

DETALJ KOSTIMA III
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.

UMJETNO CVIJEĆE
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.

*DETALJ KOSTIMA IV
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

DETALJ KOSTIMA V
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.

*DETALJ KOSTIMA VI
AMBIENTALNA INSTALACIJA/SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

DETALJ KOSTIMA VII
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.

*DDETALJ AMBIJENTA
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTOR U
PLASTIKA
2017.*

*DETALJ KOSTIMA VIII
AMBIENTALNA INSTALACIJA/SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

*DETALJ INSTALACIJE
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

*DETALJ KOSTIMA IX
AMBIENTALNA INSTALACIJA/ SKULPTURE U PROSTORU
PLASTIKA
2017.*

ZAKLJUČAK

Koristeći najlon i druge vrste plastičnih materijala za izradu odjeće i drugih elemenata u ovom radu podsjećam na prenaplašenu upotrebu plastike u današnjem svijetu. Pravo cvijeće iz naših vaza zamjenjujemo plastičnim radi sve izraženijeg nedostatka vremena za brigu o svijetu oko nas. Stvarajući replike prirode umirujemo svoju potrebu za njom i od nje se udaljavamo. Odjevni predmeti proizašli iz artificijelne okoline postaju nefunkcionalni.

Potreba za ljepotom u ekstremnim trenucima života u čovjeka duboko je usađena (A.C. Danto, 2003).¹

---

¹ Danto, Arthur C. (2003) *The Abuse of Beauty: Aesthetics and the Concept of Art*, Open Court, Chicago and La Salle, Illinois